

Erilaiset oppijat ja saavutettavuus Poliisiammattikorkeakoulussa

Ohje

Poliisiammattikorkeakoulu

12.3.2020

Erilaiset oppijat ja saavutettavuus

Ohje erilaisten oppijoiden huomioon ottamisesta Poliisiammattikorkeakoulussa

Poliisiammattikorkeakoulun tulee huolehtia opiskelun ja työskentelyn saavutettavuudesta osana toimintaansa (mm. Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014).

Poliisiammattikorkeakoulun koulutustoimintaa ohjataan ja opetuksen ja oppimisen laatua varmistetaan pedagogisten linjausten avulla. Ne ohjaavat opetuksen ja oppimisen suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä. Pedagogiset linjaukset ohjaavat erityisesti opetussuunnitelmien avulla osaamisen kehittymistä ja asiantuntijaksi kasvua. Opintoissa tuetaan ja korostetaan opiskelijan omaa aktiivista osallistumista oppimisprosessiin sekä ammatillisen ja henkilökohtaisen kasvun ja osaamisen kehittymistä. Oppimisen tulee olla innostavaa, uutta luovaa, vastuullista ja tutkivaa työelämän kehittämistyötä.

Tämän menettelyohjeen tarkoituksena on auttaa löytämään ratkaisuja opiskelun esteiden poistamiseksi. Monet toimintatavoista edistävät kaikkien opiskelijoiden oppimista.

Käsitteenä saavutettavuus on esteettömyyttä laajempi kokonaisuus, joka käsittää fyysisen ympäristön lisäksi myös sosiaalisen ja psyykkisen puolen. Saavutettavuudella korkeakoulussa tarkoitetaan erilaisten työ- ja opiskeluympäristöjen luomista siten, että kaikki opiskelijat ja henkilökunta voivat toimia yhdenvertaisesti riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksista. Toisin sanoen saavutettavuus korkeakoulussa kuvaa, miten hyvin korkeakoulun ominaisuudet kuten sen tilat, sähköiset järjestelmät, oppimisympäristöt, opetusmenetelmät ja asenneilmapiiri mahdollistavat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan erilaisten ja erilaisissa elämäntilanteissa elävien opiskelijoiden osallisuuden ja yhdenvertaisuuden. Saavutettavuus on myös opiskeluolosuhteiden muokkaamista mahdollisimman hyvin jokaisen opiskelijan oppimista tukeviksi erilaisilla joustavilla tavoilla.

Poliisiammattikorkeakoulussa edistetään opintojen saavutettavuutta tarjoamalla esimerkiksi erilaisia joustavia opiskelumahdollisuuksia. Joustavilla opiskelumahdollisuuksilla tarkoitetaan opintojen järjestämistä monin eri tavoin ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Joustavien opiskelumahdollisuuksien tarkoitus on edistää kaikkien opiskelijoiden opintojen sujuvuutta. Joustavuus merkitsee myös opiskelijan arvioinnin monipuolista toteuttamista, joustavuutta opintopoluissa ja niiden toteuttamisessa. Opiskelun saavutettavuutta voidaan tukea erilaisilla koe-

ja opetustilanteiden järjestelyillä, monipuolisella opetuksella sekä riittäväillä ohjaus- ja neuvontapalveluilla.

Joskus opetussuunnitelman joustavat opiskelumahdollisuudet eivät riitä opintojen sujuvan etenemisen tueksi. Opiskelijalle voidaan myöntää opiskelun erityisjärjestelyjä esimerkiksi todennetun oppimisvaikeuden tai opiskeluun vaikuttavan sairauden tai vamman vuoksi.

Erityisjärjestelyt opetuksessa tai opiskelussa eivät tarkoita osaamistavoitteista joustamista, vaan niillä pyritään tukemaan tavoitteiden saavuttamista.

Erilaiset oppijat

Opiskelutaidot ja oppiminen ovat hyvin yksilöllisiä, eikä ole yhtä ainoaa oikeaa tapaa opiskella tai oppia. Jokainen opiskelija on ainutlaatuinen ja erilainen oppijana. Opiskelijoiden erilaisuus voi näkyä mm. erilaisina oppimistyyleinä, tiedonomaksumistapoina ja oppimisstrategioina sekä oppimisvaikeuksina. Tärkeintä on, että opiskelija ymmärtää ja kehittää omia oppimisvalmiuksiaan luoden ratkaisumalleja mahdollisiin oppimisen haasteisiin.

Aikuiselle oppijalle on tärkeää ymmärtää uuden tiedon arvo ja hyödyllisyys itselleen. Hänen tulee ottaa vastuu oppimisestaan ja opintojen etenemisestä. Merkittävää on, miten aikuisopiskelija asennoituu oppimiseen ja millaisena hän näkee itsensä oppijana. Esim. nuoruusvuosien huonot oppimiskokemukset ovat saattaneet vahvistaa aikuisen kielteistä käsitystä itsestä oppijana.

Tietoa oppimisvaikeuksista

Oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan yleisesti vaikeutta saavuttaa opiskelun tavoitteita. Niistä puhutaan silloin, kun opiskelulle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii opiskelijalta tavanomaista enemmän aikaa ja vaivaa. Ne eivät liity henkilön lahjakkuuteen tai oppimiskykyyn.

Oppimisvaikeuksien ilmenemismuodot voivat vaihdella oppimishaasteen ja iän mukaan.

Oppimisvaikeuksia ovat esimerkiksi **lukivaikeus** (lukihäiriö), **kielellinen vaikeus** tai **matematiikan vaikeus**, erilaiset **hahmotusvaikeudet** tai **tarkkaavuushäiriöt**. Lukivaikeutta arvioidaan olevan jopa kymmenesosalla suomalaisista. Oppimisvaikeuksia voi esiintyä myös muista kuin kehityksellisistä syistä. Mielenterveydelliset syyt, kuten masennus, työuupumus tai mielenterveyden häiriöt voivat vaikeuttaa oppimista.

Lukivaikeus vaikeuttaa lukemista, kuulemista ja kirjoittamista. Keskeisin piirre on vaikeus hahmottaa ja käsitellä äänneisiin liittyvää tietoa. Se voi ilmetä kirjoitusvirheinä, lukemisen virheinä ja hitautena, tekstin tuottamisen vaikeutena, keskittymisvaikeuksina sekä esimerkiksi lauseiden tai tekstin toistamisen ja muistamisen vaikeutena.

Tarkkaavuushäiriössä haasteita saattaa ilmetä mm. tarkkaavuuden säätelyssä, kohdentamisessa ja ylläpitämisessä sekä esimerkiksi toiminnan suunnittelun, tavoitteellisuuden ja vireystilan säätelyssä. Keskittyminen voi olla herkästi häiriintyvää, eikä henkilö välttämättä jaksa paneutua yhteen asiaan pitkäksi aikaa kerrallaan. Tehtävien loppuun saattaminen, yksitoikkoisten tehtävien tekeminen ja yksityiskohtien viimeisteleminen voi olla hänelle hankalaa.

Miten opiskelijaa voi tukea oppimisen haasteissa

Monet opetukseen tehdyt saavutettavuutta edistävät ratkaisut tukevat myös niitä opiskelijoita, joilla on erityisiä oppimisvaikeuksia. Opintojen alkuvaiheessa tehty aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen saattaa antaa lisäaikaa muille suorituksille ja vaikuttaa myös opiskeluaikaan.

Opettaja tekee ratkaisun siitä, mitä tukitoimia on mahdollista käyttää. Ratkaisua tehtäessä arvioidaan ensisijaisesti osaamistavoitteiden saavuttamista ja pyritään turvaamaan opiskelijoiden välisen yhdenvertaisuuden toteutuminen.

Esimerkkejä tukitoimista ja erityisjärjestelyistä opetuksessa:

- Opetuksen jäsentäminen selkeäksi kokonaisuudeksi: pääkohtien esittely opetuksen aluksi ja kertaaminen myös sen loppuksi.
- Opetuksen havainnollistaminen erilaisilla visuaalisilla välineillä.
- Luennointitilanteessa rauhallinen puhe, esimerkkien hyödyntäminen, opiskelijoiden reaktioiden havainnoiminen, kysymysten esittäminen ja kysymyksiin vastaaminen sekä suurissa tiloissa äänentoistolaitteiston käyttäminen.
- Tiivis ja selkeä yleiskieli opetusmateriaaleissa.
- Materiaalien jakaminen mahdollisuuksien mukaan opiskelijoille jo ennen opetuksen alkua esim. Moodlen kautta.
- Oppitunnin, luennon tai annettujen ohjeiden tallentaminen, kuvaaminen tai nauhoittaminen.

- Moniaistikanavainen opetus. Mieti monta tapaa selittää sama asia: näkemisen, kuulemisen ja tekemisen ja näyttämisen kautta. Monikanavaisesta opetuksesta hyötyvät kaikki.
- Kilpailutilanteiden välttäminen.
- Musta teksti valkoisella paperilla voi olla rauhaton, jos rivit hyppivät. Kokeile tekstiä värilliselle paperille printattuna tai anna oppilaan käyttöön lukikalvo.
- Riittävän suuri ja selkeä fontti (esim. Arial), tarvittaessa tekstin korostaminen, boldin käyttäminen kursiivin tai alleviivauksen sijaan.
- Lyhyet rivit, kapeat palstat ja vasempaan reunaan tasaaminen auttavat lukemista.
- Kuuntelu ja muistiinpanot eri aikaan.
- Älä puhu kääntyneenä kohti valkokangasta tai taulua: moni haluaa nähdä suun liikkeit.

Esimerkkejä tukitoimista ja erityisjärjestelyistä koetilanteessa:

- Selkeästi esitetyt, yksiselitteiset kysymykset ja vastausohjeet, jotka esitetään tenttitilanteessa sekä suullisesti että kirjallisesti.
- Selkeä ohjeistus siitä, ovatko kysymykset pakollisia vai vaihtoehtoisia.
- Riittävä vastaustila.
- Aikapaineistettujen tehtävien välttäminen: ne eivät mittaa osaamista, vaan nopeutta.
- Monivalintatehtävien välttäminen.
- Mahdollisuus suulliseen tenttiin / kokeeseen tai vastausten täydentämiseen suullisesti.
- Mahdollisuus tehdä tentti jollakin vaihtoehtoisella suoritustavalla esim. esseellä.
- Mahdollisuus tietokoneen käyttöön.
- Häiriötön tila ja väljä istumajärjestys tai erillinen tila, mahdollisuus korvatulppiin.
- Koevastauksissa oikeakielisyys, selkeys ja täsmällisyys ovat tärkeitä arviointikriteereitä. Ns. lyöntivirheistä tai huonosta käsialasta ei kuitenkaan sakoteta, vaan arvioidaan opiskelijan osaamista.
- Lisäaikaa tentin suorittamiseen. Esim. 20 – 30 minuuttia kahden tunnin tentissä.

Toimi näin, kun tarvitset erityisjärjestelyjä

1. Hanki **virallinen dokumentti oppimisvaikeudesta**. Kun opiskelija tarvitsee erityisjärjestelyjä, tulee oppimisvaikeus, sairaus tai vamma olla todennettu asiantuntijan tekemän lausunnon tai todistuksen perusteella.

2. Toimita virallinen dokumentti oppimisvaikeudesta **opinto-ohjaajalle**, joka laatii kanssasi **erityisjärjestelyehdotuksen**.

Erityisjärjestelyehdotukseen kirjataan asiantuntijalausunnon ja käydyn keskustelun pohjalta perustelu erityisjärjestelytarpeelle sekä ehdotuksia ja ideoita opettajalle erityisjärjestelyiksi opinnoissa. Erityisjärjestelyehdotukseen kirjataan myös sen voimassaoloaika.

3. Sovi kunkin opettajan kanssa mahdollisista erityisjärjestelyistä opintojaksolla sekä oppimisvaikeuden huomioon ottamisesta opintosuorituksen arvioinnissa. Tässä voit käyttää tukena tehtyä erityisjärjestelyehdotusta. Opettaja ja opiskelija voivat sopia myös muista perustelluista ja opintojaksolle soveltuvista järjestelyistä. **Ratkaisun** toteutettavista erityisjärjestelyistä **tekee opettaja**.

Opiskelijan tulee ottaa yhteyttä opettajaan erityisjärjestelyihin liittyen hyvissä ajoin ennen opintojakson alkua. Tarve erityisjärjestelyihin voi olla lyhyt- tai pitkäaikaista ja erityisjärjestelyt voivat koskea yhtä tai useampaa opintojaksoa kerrallaan. Opettaja ei voi vastoin opiskelijan tahtoa kertoa oppimisvaikeudesta muille opettajille tai muulle henkilöstölle.

Opettaja voi tukea opiskelijaa, jos hän huomaa, että opiskelijalla on vaikeuksia opiskelussa, vaikka virallista todistusta ei olisi.

4. **Tenttien** suorittamisesta erityisjärjestelyin tulee opiskelijan olla yhteydessä opintojakson opettajaan vähintään kaksi (2) viikkoa ennen kyseistä tenttiä. Opiskelijan on kuitenkin myös ilmoitauduttava tenttiin normaalin tentti-ilmoittautumisaikataulun puitteissa.

Opettaja ilmoittaa opiskelijapalveluihin erityisjärjestelyä vaativasta tenttijästä. Opiskelijapalvelut varaa erillisen tenttitilan, muista järjestelyistä huolehtii tenttiä vastaanottava opettaja.

Jos arvelet, että sinulla on oppimisvaikeus, niin keskustele asiasta opettajan, opettajatuutorisi tai opinto-ohjaajan kanssa. Myös opiskeluterveydenhuollosta saat apua ja ohjeita.

Opinto-ohjaaja Leena Ranta

[leena.ranta\(at\)poliisi.fi](mailto:leena.ranta(at)poliisi.fi)

0295 483 402

huone B129 (kirjastossa)

Ylikomisario Paula Laitila

[paula.laitila\(at\)poliisi.fi](mailto:paula.laitila(at)poliisi.fi)

0295 483 236

huone D107

Lähteitä ja lisätietoa:

Esteetöntä opiskelua

ESOK.fi

Opiskelijoiden monenlaisuuden huomioon ottaminen korkeakouluissa

[ESOK-hankkeen opaslehtiset](#)

Esteetöntä opiskelua: OHO!-hanke edistää opiskelun saavutettavuutta

[ESOK-hanke OHO!](#)

Opiskelukyvyn, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen korkeakouluissa

[OHO-hanke](#)

[Opinverstas - mahdollisuus lukitestaukseen](#)

[Erialaisten oppijoiden liitto ry](#) (Lukitestit, havaintokanavatesti, omin tapa oppia)

Oppimisvaikeus.fi – Tietoa ja tukea oppimisvaikeuksiin nuorille, aikuisille ja ammattilaisille. (mm. oppimisvaikeuksien tunnistuslista)

Oppimisvaikeus.fi

[Oppimisvaikeus.fi - Kirjallisuutta aikuisten oppimisvaikeuksista](#)

Tietoa oppimisen esteistä: [Niilo Mäki Instituutti](#)

[Erityisjärjestelyehdotukset Tampereen korkeakouluyhteisössä](#)